

VERSLAG VAN HET MONDELING OVERLEG
TEVENS EINDVERSLAG

Nr. 30

(De vroegere stukken zijn gedrukt in de zittingen
1958—1959, 1959, 1959—1960, 1960—1961,
1961—1962 en 1962—1963)

De vaste Commissie voor Financiën heeft op 4 en 18 februari 1964 mondeling overleg gevoerd met de Staatssecretaris van Financiën.

De Staatssecretaris was bij dit overleg vergezeld van de heren mr. C. P. Tuk, Directeur-Generaal voor Fiscale Zaken in algemene dienst, A. Meering, Directeur van 's Rijks belastingen, hoofd van de Directie Wetgeving directe belastingen en P. den Boer, hoofdinspecteur-titulaire, werkzaam aan de Directie Wetgeving directe belastingen.

De commissie heeft de eer omtrent dit overleg als volgt te rapporteren ¹⁾.

Alvorens tot beantwoording van de gestelde vragen over te gaan, merkte de bewindsman op dat hij gaarne zou zien aangevend dat de noodzakelijkerwijs gecomprimeerde en mede door de vraagstelling bepaalde weergave van zijn zienswijze en argumentatie in het eindverslag niet inhoudt, dat daardoor de vaak meer uitvoerige en soms ook meer genuanceerde uiteenzettingen in de voorafgaande Kamerstukken zouden zijn achterhaald, tenzij zulks uitdrukkelijk blijkt. De commissie verklaarde zich met deze aantekening te kunnen verenigen.

1.

Op blz. 1 van de memorie van antwoord inzake het ontwerp vermogensbelasting wordt vermeld, dat bij herhaling door de Regering betoogd is, dat de plaats van de vermogensbelasting in het systeem van draagkrachtheffingen verband houdt met twee belangrijke aspecten welke aan het bezit van vermogen eigen zijn. Gaarne wordt vernomen, waar dit herhaaldelijk betoog te vinden is.

2.

In de memorie van antwoord vermogensbelasting (blz. 2 en blz. 3) wordt uiteengezet dat er geen reden is in de inkomstenbelasting een tegemoetkoming te scheppen voor de belasting op het vermogen, voor zover dit het aspect vertoont van een bestedingsreserve. Wel wordt — in het voetspoor van de aftrekbaarheid van de premies voor sociale en ouderdomsvoorzieningen — aftrek voorgesteld (artikel 63a inkomstenbelasting) voor zover het vermogen het aspect vertoont van een bron van gefundeerd inkomen. Wanneer men beide aspecten even zwaar laat wegen, is er aanleiding de aftrek niet te beperken tot een derde van de betaalde vermogensbelasting doch deze op de helft te stellen.

3.

Door de aftrekbaarheid van een derde deel van de betaalde vermogensbelasting zou, wat betreft de maatstaf, waarnaar wordt geheven, gelijkheid worden verkregen ten opzichte van de fiscale behandeling van premies van sociale en ouderdomsvoorzieningen, die eveneens ten laste van het fiscale inkomen

De bewindsman vermeldt als vindplaatsen de memorie van antwoord, Tweede Kamer, bij het wetsontwerp 6101, zitting 1960/61, stuk nr. 13, blz. 5, en *Handelingen* Tweede Kamer van 16 november 1960, blz. 279, rechterkolom.

De bewindsman wijst erop, dat men niet exact kan stellen, dat het aspect van de vermogensbelasting als belasting op gefundeerde inkomsten onder de huidige wetgeving even zwaar weegt als het aspect van de bestedingsreserve. Bovendien is in de memorie van antwoord het standpunt ingenomen dat het eerstbedoelde aspect niet geheel is vervallen, doch slechts is verzwakt.

Overigens moet bij de beoordeling van de aftrek van een derde rekening worden gehouden met het feit dat het hier een voorlopige oplossing betreft en dat ook de budgettaire zijde van deze zaak een grens stelt.

De bewindsman ontkent, dat de aftrek van premies terzake van sociale en ouderdomsvoorzieningen gebaseerd is op het feit, dat de eventuele latere uitkeringen belastbaar zouden zijn. Deze aftrek vindt integendeel plaats, omdat door de premiebetalingen het beschikbare inkomen lager is en deze betalingen

¹⁾ De door de commissie gestelde vragen zijn opgenomen in de linkerkolom; de antwoorden (met eventuele beschouwingen) zijn in de rechterkolom geplaatst.

kunnen worden gebracht (memorie van antwoord, blz. 2, rechterkolom, 3e alinea van onderen). Dat er enige vergelijkbaarheid zou bestaan, wordt niet aangetoond geacht. Bestaat niet de aftrekbaarheid van de vorenbedoelde premies alleen in gevallen, waarin de betaling van de premies later recht geeft op periodieke uitkeringen, die wél belastbaar zijn? Op grond hiervan zou een uitvoeriger uiteenzetting van de gevolgde gedachtingang op prijs worden gesteld.

4.

De bewindslieden verklaren in de memorie van antwoord (blz. 2, linkerkolom, 2e alinea van onderen), dat wijzigingen in de hoogte van de belastingtarieven niet tot het terrein van de onderhavige algemene herziening behoren. Een wijziging van de tarieven betekent, dat in de zwaarte van de belastingdruk, die op inkomens of vermogens van verschillende grootte rust, veranderingen optreden. Ook de aftrekbaarheid van een derde deel van de betaalde vermogensbelasting van het inkomen brengt een dergelijke verandering teweeg. In welke opzichten verschilt de voorgestelde aftrekbaarheid van een tariefswijziging anders dan in naam?

5.

Is het noodzakelijk, dat gekozen wordt voor het voorgestelde systeem, nl. aftrek van (een deel van) de betaalde vermogensbelasting of zijn er andere mogelijkheden?

Vanuit de commissie werd opgemerkt, dat velen het standpunt innemen, dat de vermogensbelasting uit het inkomen dient te worden betaald. Als dit niet gebeurt heeft vernietiging van particulier vermogen plaats. Onderschrijft de Staatssecretaris deze stelling?

Om te zorgen, dat de vermogensbelasting uit het inkomen kan worden betaald, kan men verschillende wegen bewandelen. Zo kan bepaald worden, dat de som van inkomsten- en vermogensbelasting een bepaald percentage van het belastbaar inkomen niet mag overschrijden. Ook kan men de gehele aanslag in de vermogensbelasting in mindering brengen van het belastbaar inkomen.

Hoe oordeelt de Staatssecretaris over deze twee wegen?

kunnen worden aangemerkt als bijdragen die de overheid wegens het genot van de inkomsten vordert ter dekking van bepaalde, een algemeen karakter dragende voorzieningen. Een zelfde gedachtingang heeft ook voorgezeten bij de voorgestelde aftrek van een derde van de betaalde vermogensbelasting. Dit deel van de vermogensbelasting moet worden beschouwd als een aanvullende heffing op de — gefundeerde — inkomsten en zou dus een zelfde object tweemaal treffen. Overigens is het aan de aftrek van de sociale en ouderdomspremies ontleende argument geen zelfstandige grond voor de aftrek, doch wel een sluitstuk van de redenering.

De bewindsman merkt op, dat de belastingherziening van een technische in de richting van een beperkt structurele herziening is gegaan, d.w.z. dat geen wijziging in de grondslagen beoogd wordt, doch wel het wegnemen van diverse knelpunten en het aanbrengen van verbeteringen. Dat het treffen van bedoelde voorzieningen een budgettaire offer kan betekenen, is met het beoogde doel niet in strijd. Behalve met de aftrek van 1/3 der betaalde vermogensbelasting is dat b.v. ook het geval met de verhoging van de maximum-aftrek voor lijfrentepremies en de verhoging van de vaste kostenaftrek voor werknemers van f 100 tot f 150.

Een en ander komt evenmin in strijd met het door de Regering opgestelde prioriteitschema. In dit schema is immers een bedrag uitgetrokken ter zake van de onderhavige belastingherziening.

De bewindsman ziet naast het in het wetsontwerp gedane voorstel geen alternatieven die principieel goed gefundeerd en redelijk uitvoerbaar zijn. Tegen een bepaling dat de som van inkomsten- en vermogensbelasting een bepaald percentage van het belastbare inkomen niet mag overschrijden bestaan verschillende bezwaren. In de eerste plaats brengt de bewindsman in dit verband in herinnering dat de in de wetsvoorstellen gekozen regeling is gebaseerd op het feit dat van de twee pijlers van de vermogensbelasting, die van de bestedingsreserve en die van het gefundeerde inkomen, de laatste aanzienlijk aan betekenis heeft verloren. Een limitering nu van de som van inkomsten- en vermogensbelasting als hiervoren is bedoeld zou ook — en juist in het bijzonder — het deel van de belasting aantasten dat is gebaseerd op de gedachte van de bestedingsreserve. Niet of zeer weinig renderende vermogens immers zouden door de limitering geheel of ten dele buiten de vermogensbelasting kunnen vallen. Bovendien is deze limitering gebaseerd op de gedachte dat belasting uit inkomen dient te worden betaald. Er zijn echter vele belastingen die ook kunnen functioneren als er geen inkomen is. Gedacht kan b.v. worden aan het successierecht, de registratierechten, de personele belasting, de omzetbelasting en de accijnzen. Het zou niet juist zijn op grond van het gering zijn of het ontbreken van inkomen te concluderen dat belastingen die een ander object dan het inkomen hebben in zoverre niet geheven mogen worden, omdat dit op vernietiging van particulier vermogen zou neerkomen. Het inkomen is nu eenmaal niet de enige fiscale maatstaf.

Het effect van een limitering tot b.v. 80% van het inkomen zou gering zijn. Zij zou in het algemeen slechts voor bijzondere gevallen van betekenis zijn. Daarbij zou het annaliteitsprincipe b.v. met zich meebrengen dat een ondernemer in een verliesjaar geen vermogensbelasting zou betalen. De limietgedachte doorkruist ook het draagkrachtaspect van de inkomsten- en de vermogensbelasting doordat zij er toe kan leiden dat eenzelfde bedrag aan vermogensbelasting wordt betaald ondanks ongelijkheid in de grootte van het vermogen. Tenslotte zal een limitering tot manipuleren aanleiding kunnen geven.

De bewindsman ziet ook tegen deze laatste oplossing, afgezien van de budgettaire consequenties, ernstige bezwaren. Het zou een wel zeer drastische ingreep in de structuur van het belastingstelsel betekenen als de vermogensbelasting voor een deel zou worden gedegradeerd tot een voorheffing van de inkomstenbelasting. De vermogensbelasting, die het gefundeerde in-

In verband met het gegeven antwoord merkt een lid van de commissie op, dat de logische consequentie van de redenering van de Staatssecretaris is, dat of het tarief moet worden verlaagd of een deel van de vermogensbelasting in mindering op de aanslag in de inkomstenbelasting wordt gebracht.

6.

Gaarne zou vernomen worden, waarom een derde aftrekbaar moet zijn en niet b.v. een vierde of de helft.

7.

Achten de bewindslieden het verantwoord door de aftrek een budgettair offer te brengen van f 22 mln.,

a. nu de belastingherziening als een technische herziening moet worden beschouwd en niet ten doel heeft verlaging van het tarief;

b. nu deze vermindering ten goede komt aan eigenaren van vermogen, die gemiddeld $\pm 47\%$ inkomstenbelasting betalen (aftrek van een derde van f 160 mln. minus f 20 mln. wegens verhoging van vrijstellingen bedraagt rond f 46,6 mln.; de vermindering van de opbrengst van de inkomstenbelasting zal f 22 mln. bedragen, zodat de marginale heffing in de beoogde gevallen gemiddeld $\pm 47\%$ bedraagt);

c. nu de vermogensbezitters hierdoor een vermindering van de belastingdruk van $2\frac{1}{2}\%$ zullen genieten nl. van 15 tot $12\frac{1}{2}\%$, indien juist is, dat het tarief destijds op $\frac{1}{2}\%$ gesteld werd op grond van een gemiddelde vermogensopbrengst van $3\frac{1}{2}\%$ en deze opbrengst thans op 4% moet worden geraamd;

d. nu een belastingschuldige, wiens inkomen door het hoogste marginale tarief van de inkomstenbelasting wordt getroffen, in feite vermogensbelasting zal gaan betalen niet naar een tarief van $\frac{1}{2}\%$, doch van $0,38\%$? Uit de commissie wordt naar aanleiding van dit punt nog opgemerkt, dat het hedendaagse rendement lager ligt dan 4% .

Voorts wordt uit de commissie gevraagd tot welke hoogte de belastingvrije bedragen zouden kunnen worden opgetrokken bij een gelijkblijvend offer van de schatkist, nl. f 22 mln., en hoeveel aanslagen daardoor achterwege zullen kunnen blijven.

8.

Naar aanleiding van de opmerking in de memorie van antwoord (blz. 3, linkerkolom, 4de alinea van onderen), dat de meeste E.E.G.-landen geen vermogensbelasting kennen in de eigenlijke zin van het woord, is de vraag gerezen, of de vermogensbelasting, die in Duitsland en Luxemburg wordt geheven, naar de mening van de bewindslieden geen vermogensbelasting in de eigenlijke zin van het woord is, en zo neen,

komen wil treffen, dient als een zelfstandige aanvullende heffing te worden aangemerkt. Nu een verlaging van het tarief niet mogelijk is moet dit karakter worden gehandhaafd. Verrekening van een deel van de vermogensbelasting met de inkomstenbelasting zou in wezen betekenen de tenietdoening van dat stuk vermogensbelasting.

Deze kwestie is mede ter sprake gekomen bij de beantwoording van punt 2. In het aldaar gegeven antwoord ligt reeds besloten, dat men niet nauwkeurig kan bepalen welk deel van de vermogensbelasting aftrekbaar behoort te zijn. Voor de beperking tot een derde pleiten mede de budgettaire consequenties van de aftrekregeling, terwijl anderzijds een aftrek van een vierde deel wel wat aan de krappe kant zou zijn.

a. Dit punt is mede ter sprake gekomen bij de beantwoording van punt 4.

b. De bewindsman beklemtoont nogmaals dat het doel van de belastingherziening mede omvat het wegnemen van knelpunten. Tot deze knelpunten behoort ook de zware druk, die de vermogensbelasting naast de sterk progressieve inkomstenbelasting uitoefent. Overigens wordt het in de vraag genoemde gemiddeld marginale percentage door gehuwden zonder kinderen reeds bereikt bij een inkomen van omstreeks f 23 000, terwijl driekwart van het totale aantal belastingplichtigen voor de vermogensbelasting een inkomen heeft dat daarbeneden ligt.

c. Het huidige tarief van 5‰ , zo deelt de bewindsman mede, is niet het oorspronkelijke Nederlandse tarief; dat was 1‰ . Tijdens de bezetting is het per 1 mei 1941, kennelijk in het voetspoor van het Duitse tarief, vastgesteld op 5‰ . Een verband met het toenmaals geldende gemiddelde rendement hier te lande is dan ook niet aanwijsbaar.

d. Bij de beoordeling van het effect van de voorgestelde aftrek mag niet uit het oog worden verloren, dat de gecombineerde druk van inkomstenbelasting en vermogensbelasting voor de hogere en hoogste inkomens, ook na de aftrek, aanzienlijk blijft. De bewindsman verwijst daarbij naar de cijfers van staat B, opgenomen in de bijlage.

De bewindsman becijfert de daardoor te bereiken belastingvrije bedragen op ongeveer f 40 000 voor ongehuwden en f 53 000 voor gehuwden zonder kinderen, terwijl de kinderaftrek en de extra-aftrek voor bejaarden en invaliden dan zouden komen op resp. f 13 500 per kind en f 36 000. Het aantal aanslagen dat als gevolg daarvan achterwege zou blijven, moet op tegen de 50 000 worden gesteld.

Zou men de in de memorie van antwoord voorgestelde verhogingen van de belastingvrije bedragen willen verdubbelen, dan kost dit f 18 mln. Voor de verschillende categorieën zouden dan de volgende vrijstellingen gelden:

gehuwden	f 50 000
ongehuwden	f 37 500
kinderaftrek	f 12 500
extra-aftrek	f 34 000

Een rechtstreekse verlaging van het tarief met één punt zou, zo deelt de bewindsman daarnaar gevraagd nog mede, een inkomstendering van f 36 mln. betekenen.

Naar de mening van de bewindsman dient de vermogensbelasting in Duitsland en Luxemburg als een echte vermogensbelasting aangemerkt te worden.

De progressie in de Nederlandse inkomstenbelasting is sterker dan die in de Scandinavische landen, met uitzondering van Noorwegen. Dit moge blijken uit de als bijlage opgenomen grafiek bij het eindverslag inzake de inkomstenbelasting.

waarop zij dit oordeel gronden. De gegevens, verstrekt ten aanzien van de Scandinavische landen, doen uitkomen, dat de vermogensbelasting daar naar een sterk oplopend progressief tarief wordt geheven. Mede op grond van het feit, dat de bewindslieden verband leggen tussen de progressie in de inkomstenbelasting en die in de vermogensbelasting, zou het op prijs worden gesteld als gegevens zouden worden verstrekt, die een beeld geven van de progressie in de inkomstenbelasting in die landen.

9.

Betreurd worden beschouwingen, in de memorie van antwoord op artikel 4 opgenomen ten aanzien van het wenselijke zaaksbegrip, zowel ten aanzien van de bezittingen als ten aanzien van de schulden. De problematiek ten aanzien van de vraag, of dit begrip civielrechtelijke of economisch georiënteerd moet zijn, is momenteel in haar hoofdlijnen bekend. Verwezen wordt naar de publikaties, genoemd in het voorlopig verslag ad artikel 4. Wanneer de wetgever ten aanzien van een dergelijk vraagstuk, waarvan de problematiek hem bekend is en waarover een publieke discussie heeft plaatsgevonden, geen standpunt inneemt doch zijn taak op de rechter afwentelt, schiet hij te kort. De voorkeur gaat duidelijk uit naar een economisch georiënteerd zaaksbegrip. Als concreet voorbeeld wordt aangehaald dat het niet twijfelachtig is te achten, dat morele pensioenverplichtingen bij de waardering van éénmanszaken en vennootschappen onder firma evenzeer in aftrek behoren te worden toegelaten als bij de waardering van incurante aandelen (verg. Schattingscommissie Incurante Fondsen B.N.B. 1955/322 en Hoge Raad B.N.B. 1957/79). De beslissing inzake een dergelijk geval behoort niet afhankelijk te zijn van een ongewisse rechtspraak.

De bewindslieden merken in de memorie van antwoord op (blz. 6, rechterkolom, 2de al. v.o.), dat het criterium „waarde in het economisch verkeer” ertoe zal leiden, dat alle in aanmerking te nemen vermogensbestanddelen naar eenzelfde objectieve maatstaf zullen worden gewaardeerd. Zal dit criterium niet veel verder strekkende gevolgen hebben dan in de memorie van antwoord wordt verondersteld? Moet het niet waarschijnlijk worden geacht, dat de woorden „in het economisch verkeer” ertoe zullen leiden, dat in alle gevallen, waarin de bezittingen kunnen worden verkocht, de marktwaarde zal worden aangehouden? Dit zou een sterke invloed kunnen uitoefenen op de waardering van aandelen in besloten naamloze vennootschappen. De Hoge Raad heeft immers in zijn arrest van 12 oktober 1927 (B. 4129) overwogen, dat de waarde van incurante aandelen mede wordt bepaald door de geldswaardige voordelen, welke het vermogensbestanddeel aan de tegenwoordige bezitter vermag te bieden. Een waardering van incurante aandelen naar de waarde, die zij in het economisch verkeer hebben, zal daardoor meermalen tot een toekennen van een veel lagere waarde aan deze aandelen kunnen leiden.

In dit verband wordt gewezen op de recente jurisprudentie inzake de waardering van aandelen voor het schenkingsrecht, welke leidt tot aanzienlijke afwijkingen van de voor de vermogensbelasting in aanmerking komende geldswaarde. Zal deze jurisprudentie straks ook gelden voor de waardering ten behoeve van de vermogensbelasting en zo ja, wordt daarmee dan de draagkracht van de aandeelhouder voldoende tot uitdrukking gebracht? (verg. ook de inaugurele rede van prof. J. E. A. M. van Dijk). Vindt de opvatting, neergelegd in de memorie van antwoord, blz. 12, voorlaatste zin, wel voldoende steun in de gewijzigde wettekst?

Willen de bewindslieden nader toelichten, waarom zij in deze gevallen slechts „een iets andere waardering” verwachten?

Een nadere toelichting op lid 3 van artikel 4 zal op prijs gesteld worden.

De bewindsman merkt op, dat de wet duidelijk dient te zijn, doch dat dit niet inhoudt, dat de wetgever zich mag verliezen in de casuïstiek. In het ontworpen artikel 4 is een middenweg bewandeld.

Bij de keuzemogelijkheid tussen de begrippen „zaken” en „al datgene” is de voorkeur gegeven aan „zaken”, omdat dit een zekere zelfstandigheid eist. Daar het belastingrecht zijn begrippen autonoom vormt, betekent deze keuze niet, dat het begrip „zaken” zuiver en alleen in civielrechtelijke zin opgevat moet worden, al vormt het civielrechtelijke begrip wel het uitgangspunt. Dit brengt enerzijds mede, dat er ruimte is voor een zekere evolutie, doch anderzijds ook, dat aan het begrip „zaken” in de vermogensbelasting een zekere beperking eigen is. Een omschrijving van de objecten voor de vermogensbelasting als „al datgene” enz. zou het nadeel hebben, dat daaronder allerlei maatschappelijke voorsprongen, zoals voordelige langlopende contracten, (middenstands)diploma's en belangrijke posities zouden moeten worden begrepen. In de praktijk van het leven echter wordt daaraan niet zoveel zelfstandigheid toegerekend, dat zij als zodanig in de vermogensbelasting zouden moeten worden betrokken. Het woord „zaken” benadert de bedoeling beter.

De bewindsman is niet bevreesd, dat het criterium „waarde in het economische verkeer” meermalen zal leiden tot het toekennen van een veel lagere waarde aan incurante fondsen dan thans het geval is. Met name ziet hij voor die vrees geen aanwijzing in de recente jurisprudentie voor het schenkingsrecht. Immers, nu zowel de huidige Successiewet als de Wet op de Vermogensbelasting 1892 voor de waardering van incurante fondsen uitgaan van het begrip „geldswaarde”, zou deze lagere waardering ook nu al voor de vermogensbelasting moeten doorwerken.

De nogal wisselvallige jurisprudentie geeft juist steun aan de opvatting, dat dat begrip beter kan worden vervangen door een term met een meer objectieve inhoud. Overigens blijven er altijd onzekerheden op het punt van de waardering — die trouwens meestal bij compromis worden afgedaan — en zal met name bij het successierecht de inspecteur meer bedacht zijn op een nauwkeurige waardebeoordeling dan bij de vermogensbelasting.

De nieuwe term biedt, zoals ook bij punt 14 ter sprake wordt gebracht, naar het oordeel van de bewindsman voldoende ruimte om rekening te houden met het objectieve feit, dat het voor de waardebeoordeling van aandelen een belangrijke factor kan zijn, dat de aandeelhouders als een homogene groep samenwerken en elkaar bij het nemen van belangrijke beleidsbeslissingen niet tegenwerken. Dit standpunt vindt voldoende steun in de gewijzigde wettekst en zal, mede gelet op de in de stukken voorkomende toelichtingen, stellig door de rechter worden gedeeld. Ook thans is dit trouwens reeds het geval, zoals blijkt uit de uitspraak van het Hof te 's-Hertogenbosch van 1 maart 1963, B.N.B. 1963/244. De bewindsman meent, dat het geen aanbeveling verdient nopens de waardering van incurante fondsen meer gedetailleerde regelingen op te nemen in de wet of in een algemene maatregel van bestuur. Zo nodig is hij bereid in de uit te vaardigen leidraad enige aanwijzingen op te nemen, hetgeen voor de belastingplichtige het voordeel biedt, dat hij zich nog altijd kan beroepen op de rechter.

Wat de latenties betreft, merkt de bewindsman op, dat de in artikel 4, derde lid, opgenomen forfaitaire aftrekposten een eerste stap op een nieuw gebied betekenen.

Een lid van de commissie vraagt, of er niet een dubbele faciliteit schuilt in het toestaan van reserveringen in de inkomstenbelasting en het in aanmerking nemen van de daarop rustende inkomstenbelastingclaim bij de vermogensbelasting.

Waarom wordt goodwill en in het bijzonder goodwill, waarvoor betaald is, niet belast?

10.

Door één van de leden van de commissie wordt de vraag gesteld, of het dan gelet op een mogelijke ontwikkeling van de jurisprudentie in tegengestelde zin niet juister is een bepaling op te nemen, waarbij goodwill uitdrukkelijk niet als belastbaar deel van het vermogen wordt verklaard.

Hierop aansluitend merkt een ander lid van de commissie op, dat het niet bevredigend is, dat in de inkomstenbelasting goodwill in aanmerking genomen wordt, hetwelk via afschrijving tot een voordeel leidt, terwijl het voor de vermogensbelasting niet in aanmerking nemen van de goodwill eveneens tot een voordeel voert.

Dient niet t.o.v. de waardering van *alle* incurante fondsen rekening te worden gehouden met de claim der inkomstenbelasting?

Hij meent derhalve dat het juist is om voorzichtig te beginnen en alleen concrete latenties in mindering te brengen. Als zodanig zijn in het ontwerp de drie duidelijke gevallen, n.l. de inkomstenbelastingclaim ter zake van reserves, van stamrechten en van aanmerkelijk belang-winst opgenomen. De bewindsman wil niet uitsluiten dat als er nog een concrete belastingclaim zou blijken te bestaan, deze erbij zou kunnen komen, maar hij staat afwijzend tegenover de gedachte aan een algemene, vage bepaling, die zou nopen tot een beoordeling van alle mogelijke schimmige latenties.

De bewindsman verklaart hierop, dat hij daarin geen dubbele faciliteit ziet. Eenmaal aangenomen dat de spelregels voor de inkomstenbelasting goed zijn vastgesteld, dient bij de vermogensbelasting met het verschil in positie rekening te worden gehouden. Zonder de reservering zou de inkomstenbelasting onmiddellijk ten laste van het vermogen zijn gekomen; nu de betaling wordt opgeschoven moet met de contante waarde van deze uitgestelde belastingdruk rekening worden gehouden.

Antwoordende op de vraag, waarom goodwill niet belast dient te worden merkt de bewindsman op, dat het hem juist voorkomt te dezer zake aansluiting te zoeken bij het successierecht. Nu bij de behandeling van de Successiewet 1956 gekozen is voor een niet-belasten van goodwill met successierecht, ook niet bij waardering van een bedrijf als going concern, lijkt het juist dit niet-belasten door te voeren bij een jaarlijks terugkerende belasting als de vermogensbelasting, waar de schattingsmoeilijkheden een veel groter gewicht in de schaal leggen.

Op de vraag waarom gekochte goodwill niet in de belasting wordt betrokken, zegt de bewindsman dat er weinig aanleiding is om verschil te maken tussen zelfgekweekte en gekochte goodwill: aldus zou er immers een discriminatie ontstaan tussen belastingplichtigen die in identieke omstandigheden verkeren. De bewindsman verwijst in dit verband naar zijn betoog betreffende de problematiek van de goodwill in het algemeen.

De bewindsman is van mening, dat de al dan niet belastbaarheid van goodwill niet uitdrukkelijk in de wet moet worden vastgelegd. De opvattingen te dezer zake kunnen zich dan vrij verder ontwikkelen. Ook met betrekking tot het nieuwe Burgerlijk Wetboek wordt dit standpunt aangehangen.

Wat de goodwill in de inkomstenbelasting enerzijds en in de vermogensbelasting anderzijds betreft, dient vooropgesteld te worden, dat er een zodanig verschil in karakter is tussen de beide belastingen, dat aan de behandeling van de goodwill in de inkomstenbelasting geen argument kan worden ontleend voor de behandeling daarvan in de vermogensbelasting. Voorts wijst de bewindsman erop, dat van een voordeel in de inkomstenbelasting uit hoofde van de goodwill geen sprake is. De overgenomen goodwill dient in de inkomstenbelasting in beginsel op dezelfde wijze behandeld te worden als ieder ander in het bedrijf gestoken kapitaalsbestanddeel, dat in de uitoefening van het bedrijf wordt verbruikt. De zelf-gekweekte goodwill — die eventueel geleidelijk aan de tenietgaande gekochte goodwill vervangt — behoeft weliswaar niet te worden geactiveerd, doch bij realisatie daarvan — b.v. bij verkoop van het bedrijf — volgt heffing van inkomstenbelasting. Ook in zoverre is dus geen sprake van enig voordeel.

De bewindsman is van mening, dat het niet aanspreekt om betaalde goodwill wèl en zelf-gekweekte goodwill niet in de vermogensbelasting te betrekken.

De bewindsman meent verder dat er geen reden is om bij de waardering van *alle* incurante fondsen rekening te houden met de claim van de inkomstenbelasting. Zoals hij reeds eerder heeft betoogd, ziet hij slechts reden voor een uitdrukkelijke fortitaire regeling in de wet in de concrete en meest sprekende gevallen die zich voordoen; voor het overige is het een kwestie die aan de rechter moet worden overgelaten. Als een dergelijk concreet geval is in het ontwerp de inkomstenbelastingclaim ter zake van de aanmerkelijke belang-winst opgenomen.

Daarbuiten is er slechts reden voor een beoordeling van geval tot geval, indien de heffing van de inkomstenbelasting

11.

Artikel 6. Het voornemen bestaat om voortaan slechts de vruchtgebruiker vermogensbelasting te doen betalen; indien er geen bijzondere maatregelen zijn genomen, kan dit vooral voor een ouder met minderjarige kinderen een aanmerkelijke verzwarende betekenen, daar de vrijstelling per kind van de blote eigendom vervalt.

12.

Artikel 7. Dient niet alsnog een vrijstelling voor de zgn. veldinventaris te worden opgenomen?

13.

Artikel 8. Zijn de bewindslieden bereid de in letters *b* in lid 1 en *d* in lid 2 genoemde bedragen aanmerkelijk te verlagen, mede gelet op de vrijstelling van recht op pensioen?

Mag de in de memorie van antwoord, blz. 10, gegeven formulering „binding aan de duur van een arbeidsverhouding en de hoogte van de genoten beloning” opgevat worden als een bij wijze van voorbeeld gegeven omschrijving die in concreto niet altijd doorslaggevend is?

Zij zal wellicht niet kunnen gelden voor weduwen- en wezenpensioen, maar ook voor ouderdomspensioen is de voorzichtige omschrijving van H.R. 10 oktober 1962, B.N.B. 1962/321 (de uitkeringen moeten haar rechtvaardiging kunnen vinden in de arbeid welke de werknemer in de loop der jaren in zijn dienstbetrekking heeft verricht) wellicht juist.

Zijn de bewindslieden bereid inzicht te verstrekken in de in lid 5 bedoelde regelen?

Zullen krachtens letter *b* van deze bepaling ook gevolgen van geldelijke aard worden verbonden aan het niet nakomen van de gestelde voorwaarden?

„voor de deur staat”, overeenkomstig de huidige jurisprudentie. Men moet voorts niet uit het oog verliezen dat een forfaitaire regeling in de wet tot een laag gemiddelde zou moeten leiden, hetgeen nadelig zou zijn voor de belastingplichtigen bij wie nu juist een liquidatie of een grote dividenduitkering voor de deur staat.

Samenvattend spreekt hij als zijn voordeel uit, dat hij geen beter alternatief ziet en dat hij de voorgestelde redactie van artikel 4 als de meest juiste beschouwt.

De bewindsman erkent dat een gevolg van de voorgestelde nieuwe regeling betreffende vruchtgebruik en blote eigendom zal zijn, dat de vrijstellingen niet meer afzonderlijk op de vruchtgebruiker en de blote eigenaar, maar alleen op de vruchtgebruiker van toepassing zijn. In dit verband verwijst hij naar de uiteenzetting, gegeven in de memorie van antwoord, blz. 8, rechterkolom, en blz. 9, linkerkolom. In overeenstemming met hetgeen daar is betoogd, is de bewindsman van mening dat de belangrijke vereenvoudiging, verbonden aan de in het ontwerp vervatte regeling, opweegt tegen de wat grotere ruwheid die van deze vereenvoudiging het gevolg is.

De bewindsman beantwoordt deze vraag ontkennend. De redenen waarom de vrijstelling in het ontwerp niet is overgenomen, zijn vermeld in de memorie van toelichting, blz. 9, rechterkolom, en nader aangevuld in de memorie van antwoord, eveneens blz. 9, rechterkolom. Daarbij kan nog worden aangetekend, dat toch in ieder geval vaststaat dat de veldinventaris als deel van een zaak of van een complex van zaken moet worden aangemerkt en vaak een niet geringe waarde vertegenwoordigt. Er zouden dus bepaalde dringende redenen moeten zijn om voor de veldinventaris een uitzondering te maken op het algemene zaaksbegrip, dringende redenen die zich naar het oordeel van de bewindsman niet voordoen. Bovendien moet worden opgemerkt dat voor de heffing van het successierecht de veldinventaris ten volle in aanmerking wordt genomen.

De vrijstellingen vervat in de letters *b* in lid 1 en *d* in lid 2 zijn in het ontwerp, vergeleken met de huidige regelingen, verdubbeld. Dit is dus reeds een aanzienlijke tegemoetkoming. Wel is de bewindsman bereid na te gaan, of in het kader van de herziening van de overeenkomstige vrijstellingen in de Successiewet 1956, ter gelegenheid van de aanpassing van die wet aan de Algemene wet inzake rijksbelastingen, ook de onderhavige vrijstellingen nog een wijziging zouden moeten ondergaan. Wat de in de memorie van antwoord, blz. 10, rechterkolom, gemaakte opmerkingen omtrent het begrip „pensioenregeling” betreft, zegt de bewindsman dat deze niet zozeer bedoeld zijn als een uitputtende omschrijving van het begrip pensioenregeling, doch eerder een vermelding bevatten van de factoren die inherent zijn aan het begrip „pensioen”. Overigens zal thans inderdaad rekening moeten worden gehouden met de omschrijving, door de Hoge Raad gegeven in zijn arrest van 10 oktober 1962, B.N.B. 1962/321, ten aanzien waarvan de bewindsman overigens aarzelt of deze omschrijving niet wat te vaag is.

Naar aanleiding van de omtrent het vijfde lid van artikel 8 gestelde vragen merkt de bewindsman op dat de aldaar opgenomen regelen betreffende de behandeling van kapitaalpolissen die zijn voorzien van de zgn. lijfrenteclausule, zijn ontleend aan de overeenkomstige regelen in het ontwerp van Wet op de inkomstenbelasting 1960 (artikel 22, tweede lid). Voor de vermogensbelasting heeft dit de volgende betekenis. Polissen van niet-ingegane lijfrenten zijn ten volle vrij op grond van artikel 8, tweede lid, letter *c*, van het ontwerp. De overige polissen van levensverzekering zijn onder bepaalde omstandigheden belast, nl. wanneer een koopsom is gestort of een daarmee vergelijkbare premiebetaling plaatsvindt (artikel 8, tweede lid, letter *e*, van het ontwerp). Wanneer nu op deze laatstbedoelde polissen een lijfrenteclausule wordt geplaatst, kunnen zij bij ministeriële regeling met lijfrentepolissen worden gelijkgesteld. De bevoegdheden van het vijfde lid van artikel 8

dienen om manipulaties met de lijfrenteclausule tegen te gaan. Dit is voornamelijk van belang voor de inkomstenbelasting. Het komt de bewindsman dan ook beter voor om de gehele kwestie van de lijfrenteclausule nader te bezien bij de inkomstenbelasting en dan tevens na te gaan of de bepaling van het vijfde lid, letter *b*, voor de vermogensbelasting gehandhaafd moet blijven.

14.

Artikel 9. Gewezen wordt op een misverstand, dat is gesloten in de beschouwingen, die in de memorie van antwoord aanvangen op blz. 11, laatste alinea.

Wanneer geblokkeerde aandelen met een hoog rendement gewaardeerd worden op grond van het criterium „de contante waarde van de in de toekomst te verwachten uitkeringen” bestaat er geen grond voor de vrees van „een onaanvaardbaar resultaat omdat ten onrechte geen rekening zou kunnen worden gehouden met de waardedrukkende invloed van de blokkeringsclausule”. Deze waardedrukkende invloed wordt nl. verwerkt door het kiezen van een lagere kapitalisatiefactor. Is in de memorie van antwoord, blz. 12, bedoeld, dat bij de waardering van de aandelen van een tot een samenwerkende groep behorende aandeelhouders in het economisch verkeer invloed wordt toegekend aan het behoren tot deze groep? Kan deze stelling verduidelijkt worden?

Het onderzoek inzake het behoud van landgoederen en andere natuurmonumenten, in het belang van het natuurschoon, zal vermoedelijk nog geruime tijd vergen en daarmee ook de behandeling van het vraagstuk van de fiscale faciliteiten. Is er reden om aan te nemen, dat dit onderzoek op onjuiste wijze wordt doorkruist, indien de waarde van de evenbedoelde landgoederen, voor zover zij voor het publiek zijn opengesteld, op nihil zou worden gesteld?

15.

Een toelichting op de in artikel 10, lid 2 en artikel 23 gevraagde delegatie wordt gaarne ontvangen.

16.

Moet er verband gezien worden tussen de voorgestelde verhoging van de vrijgestelde bedragen en de plannen tot verhoging van de uitkeringen A.O.W. etc., en zo ja, welk?

Is, gelet op een eventuele voortschrijdende geldontwaarding, de verhoging van deze bedragen niet gering?

Bij de stelling, dat de verhoging van de vrijstellingen aan de voet in het bijzonder betekenis heeft voor de kleine vermogensbezitters (memorie van antwoord, blz. 2, rechterkolom, 2de alinea v.o.) wordt een nadere toelichting op prijs gesteld.

Wanneer men voor de waardering van een vermogensbestanddeel uitgaat van de „contante waarde van de toekomstige opbrengsten” van dat vermogensbestanddeel, en men wil dan toch rekening houden met buiten die opbrengsten gelegen, doch aan het vermogensbestanddeel zelf verbonden waardedrukkende factoren (zoals een blokkeringsclausule) dan kan men dit inderdaad bereiken door het kiezen van uiteenlopende kapitalisatiefactoren. De bewindsman meent dat men op eenvoudiger wijze tot een zelfde resultaat komt door het kiezen van de term „waarde in het economische verkeer”. Hij meent bovendien dat bij het toekennen van een dergelijke inhoud aan de term „contante waarde van de toekomstige opbrengsten” als in de vraag is bedoeld, er gevaar bestaat voor een meer uiteenlopende toepassing door de diverse belastingkamers van de Gerechtshoven, hetgeen in strijd zou komen met de doelstelling om te geraken tot een meer objectief waardebegrip.

Voor de vraag inzake de waardering van aandelen van een tot een samenwerkende groep behorende aandeelhouder verwijst de bewindsman naar hetgeen hij dienaangaande bij de beantwoording van punt 9 reeds heeft opgemerkt.

Met betrekking tot de waardering van landgoederen en andere natuurmonumenten merkt de bewindsman op, dat het niet juist zou zijn de waarde daarvan bij voorlopige maatregel op nihil te stellen. Bevorderd wordt, dat de ingestelde commissie tot een spoedig resultaat komt en in ieder geval op korte termijn een voorlopig rapport zal uitbrengen. De bewindsman zal dan bezien of er iets gedaan zal moeten worden en voegt daaraan toe dit punt in een positieve geest te zullen bezien.

Met enige bevreemding verneemt de bewindsman, dat tegen de hier bedoelde delegaties alsnog bezwaren worden geopperd. De delegatie gegeven in artikel 10, lid 2, omvat slechts een cijferkwestie, welke nu juist uitermate geschikt is om in een algemene maatregel van bestuur geregeld te worden.

De kwestie van de delegatiebevoegdheden is overigens uitvoerig besproken bij de behandeling van de Algemene wet inzake rijksbelastingen; hetgeen hieromtrent in de ontwerpen betreffende de heffingswetten is geregeld, sluit daarbij zoveel mogelijk aan.

De bewindsman ontkent dat er verband zou zijn tussen de verhoging van de vrijstellingen voor de vermogensbelasting en de plannen tot verhoging van de uitkeringen ingevolge de A.O.W. en de A.W.W. De vrijstellingen zijn nu al geruime tijd onveranderd gebleven en moeten los van de eventuele toekomstige verhoging van de bodempensioenen worden bezien. Bovendien zijn de vrijstellingen ook met name van belang voor tal van kleine vermogensbezitters die niet de leeftijdsgrens voor de A.O.W. hebben bereikt. Daar komt nog bij dat neutralisering van de verhoging van het bodempensioen door een achterwege laten van een overigens wenselijke aanpassing van de vrijgestelde bedragen voor de vermogensbelasting een negatieve uitwerking zou hebben op de stimulering van de bezitsvorming. Ook wanneer men de geldontwaarding in het geding brengt, acht de bewindsman, mede gelet op de beschikbare budgettaire ruimte en de prioriteit van een tariefsverlaging voor de inkomsten- en loonbelasting, de verhogingen in de mate waarin die zijn voorgesteld verantwoord.

De betekenis van de verhoging van de vrijstellingen voor de kleine vermogensbezitters kan blijken uit de overzichten vermeld bij het antwoord op punt 7 en opgenomen in de bijlage.

17.

Artikel 24. Welke ervaringen hebben bij de bewindslieden een rol gespeeld op grond waarvan is voorgesteld de eis „nagenoeg uitsluitend — uitsluitend” te stellen in plaats van „hoofdzakelijk”? Is het niet gewenst de woorden „nagenoeg uitsluitend” te doen vervangen door „hoofdzakelijk” en op gelijke wijze de redactie van artikel 56 van het ontwerp Inkomstenbelasting — en te zijner tijd artikel 5a van het wetsontwerp Vennootschapsbelasting — te redigeren?

De bewindsman meent overigens dat het toch wel een notoir feit is dat een verhoging van de belastingvrije voet het grootste effect heeft voor de bezitters van kleine vermogens. Immers, degenen die in het door de verhoging van de vrijstelling bestreken gebied vallen, krijgen een belastingverlaging van 100%, terwijl daarboven de verlaging procentgewijze afneemt naarmate het belastbare object toeneemt.

De in het ontwerp met betrekking tot de bezittingen en de werkzaamheden van landgoederen-n.v.'s gestelde eisen zijn afgestemd op hetgeen voor de vennootschapsbelasting moet gelden; daar moet namelijk worden voorkomen dat naast de werkzaamheden betreffende de instandhouding van het landgoed nog enigszins belangrijke andere activiteiten worden ontplooid, die door de vrijstellingsbepaling aan de heffing van de vennootschapsbelasting zouden ontsnappen. Bij nadere overweging is de bewindsman van oordeel dat het belang van de unificatie van deze bepalingen in de verschillende belastingwetten niet voldoende zwaar weegt om voor de vermogensbelasting een verscherping van de ten aanzien van de werkzaamheden gestelde eis te wettigen. Hij is daarom voornemens de woorden „nagenoeg uitsluitend” te vervangen door: hoofdzakelijk. Deze wijziging zal worden opgenomen in een derde nota van wijziging, welke in samenhang met de te verwachten nota's van wijziging betreffende de ontwerpen op de inkomsten- en loonbelasting zo spoedig mogelijk zal worden ingediend.

Vertrouwende, dat de bewindsman bereid zal zijn de boven gevraagde inlichtingen tijdig kenbaar te maken aan de Kamer, is de commissie van oordeel, dat de openbare behandeling omtrent het onderhavige wetsontwerp daarmee voldoende zal zijn voorbereid.

Aldus vastgesteld 26 maart 1964.

LUCAS
 VONDELING
 PESCHAR
 SMALLENBROEK ¹⁾
 VAN DEN TEMPEL
 OELE ¹⁾
 BAKKER
 KIEFT
 BROUWER
 SCHMELZER
 VAN URK
 JOEKES
 NOTENBOOM
 SCHOLTEN
 GIJZELS.

¹⁾ Als plaatsvervaarders van respectievelijk de heren Van Eijdsen en Franssen.

BIJLAGE

A. Effect van de aftrek van een derde vermogensbelasting voor de berekening van de inkomstenbelasting en verhoging van de vrijstellingen vermogensbelasting (op basis tarieven 1963, gehuwden zonder kinderen)

I vermogen	II inkomen (4% van I)	III totaal ink.bel. + verm.bel. thans	IV totaal ink.bel. + verm.bel. straks	V verlaging IV t.o.v. III (in procenten van III)
60 000	2 400	150	100	33,3%
90 000	3 600	444	382	14 %
120 000	4 800	778	704	9,5%
150 000	6 000	1 136	1 047	7,8%
180 000	7 200	1 519	1 420	6,5%
210 000	8 400	1 926	1 797	6,7%
240 000	9 600	2 358	2 221	5,8%
270 000	10 800	2 816	2 639	6,3%
300 000	12 000	3 300	3 113	5,7%
600 000	24 000	9 555	9 055	5,2%
1 000 000	40 000	19 944	19 016	4,7%

B. Effect van de aftrek van een derde vermogensbelasting voor de berekening van de inkomstenbelasting en verhoging van de vrijstellingen vermogensbelasting (op basis tarieven 1963, gehuwden zonder kinderen)

I vermogen	II inkomen	III totaal ink.bel. + verm.bel. thans	IV totaal ink.bel. + verm.bel. straks	V verlaging IV t.o.v. III (in procenten van III)
200 000	8 000	1 771	1 670	5,7%
200 000	18 000	4 898	4 704	4 %
200 000	28 000	9 499	9 328	1,8%
200 000	48 000	20 608	20 345	1,3%
200 000	88 000	45 974	45 764	0,5%